

Disputatio medica inauguralis de officio medici in partu difficili

<https://hdl.handle.net/1874/343322>

7.

A. & Ω.
DISPUTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE

Officio Medici in Partu difficili.

QUAM
AUSPICE DEO OPT. MAX.
Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

M. GERARDI de VRIES,

Philosophiæ Doctoris, ejusdemque Facultatis in Illustri
Academia Ultrajectinâ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici Consensu, Nobilissimæque
Facultatis MEDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS
Summisque in MEDICINA Honoribus, & Privilegiis, ritè
& legitimè consequendis,

Publice defendendam suscipit

JOH. HENR. SCHLAFF, Hamburgensis.
Ad diem 2. Maji, horis locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officinâ FRANCISCI HALMA, Academiae
Typographi, cło lbc xcii.

DEO
TER OPT. MAX.
PATRIÆ
PRÆCEPTORIBUS
FRATRIBUS
ATQUE
AMICIS.

Hanc Disputationem Inauguralem

Humillimo pectore devovet,

J. H. SCHLAFER

Q. D. B. V.

Disquisitionis de Officio Medici in
Partu difficili, Præfatio.

Vo gravidis feliciter cederet Partus negotium, vota gentiles fecere varia, Diis variis, pro variorum periculorum aversione. Primo siquidem invocabant MANEM corporis præfulem, ne scilicet imbellis quis nascatur, mox HECATÆ & GENETYLLI, pro vigilantia & Audacia concilianda, & posthac POSTVERSÆ ac PROSÆ Deabus litabatur, quibus Ara, deprecandi ab Ægra partu constituta periculi, erat constructa. Ad ALEMONAM deinde, alendi in utero fœtus, NONAM & DECIMAM à sollicitioribus Mensibus & PARTULAM, quæ partum gubernet, brachia tendebant. Instante vero nixu LUCINAM implorabant Patronam partuum, quæ alias etiam EUGERIA audit, item MENAM, JUNONEM, DIANAM, ac FLUONIAM, quod sanguinis fluxum, tam in partu, quam gestationis tempore inhibere

bere posse credebant. Videatur pluribus A. Gellii lib. 3. c. 16. & lib. 16. c. 16. Joh. Rosini de Antiquitatibus Romanis lib. 2. cap. 19. Tertulliani lib. de Anima. Et Thom. Bartholini Antiquitatum Veteris Puerperii Synopsis. In his Ethnici

— (Veri quos error adegit
Fictilibus divis, cœleste adscribere numen.)

imprimis Medicorum auxilio destituti, acquiescebant. Sed aliter longe nos hodie revelationis Lumine irradiati, procedimus, à DEO summo ac Vero equidem omnium primo, postmodum, si p. n. fuerit partus, à Medico & obstetrice auxilia quoque petentes. Et quidem ab obstetrice, ut operatione manuali, fœtus vitia, in quantum possibile, corrigat, à Medico vero, si forsan in matre culpa lateat, ut medicamentis eam emendet. Igitur, cum omnino distinctissimi sint utrorumque labores, Veniæ futurum locum spero, si hac vice tantum Medici officium, examinis incudi subjiciam, obstetricis munus, utpote passim à Medicis & Chirurgis tam recentioribus, quam Antiquis descriptum, penitus omittens; cui conatui, ut ex alto benedicat summum Numen, ardentissimis efflago precibus.

DISPUTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

Officio Medici in Partu
difficili.

THESIS I.

Ub durissima fatorum lege foemellas natas esse, non inique quis dixerit; pereunt namque saepe, nisi pariunt, adhuc vero saepius pariendo pereunt. Scilicet ab illo statim momento, quo prima parens Eva, per interditi fructus morsum, Satanæ insidiis nocens facta est, subdidit non solum sese, & omne genus futurum morti, verum insuper, universis suis filiabus, dolores partus, accersivit inevitabiles. Sed ferrent miseræ libenter hos ordinarios, ut ut satis importunos partus satellites, nisi crudelium carnificum turma, quandoque in partu vitioso, superveniret.

§. II. Quatuor hujus vitiati partus species, recenset Hieronymus Mercurialis, de morbo mulierum (1) *Si erretur in tempore, ac citius debito, antequam perfectionis & maturitatis punctum attingerit, extra uterum turbetur Embryo, in Abortu.* (2) *Si erretur in figura, dum foetus nunc pedibus aut manibus, aliisque partibus insuetis, exitum ineptè quarens, nunc monstrositate capitis, aut alius partibus, vel morbo, aut morte impeditus, situm & officium ad partum felicem necessarium, non observat.* (3) *Si plane non, aut tardius, cumque maximis, ac vehementissimis cruciatibus, vitæque discrimine, matris culpa, contingat, & (4) si post foetus exclusionem, non statim sequatur secundina, sed in:us adhuc aliquandiu retineatur.*

A 3

§. III. Non

§. III. Non animus est, de singulis in præsentiarum differere, qui tertiam tantum speciem, Disputationis hujus argumentum esse volui. Accidit autem in illa, ut justâ partus horâ, irritò plane nixu, nobile hoc ventris onus, excludere laborent prægnantes, non sine doloribus exquisitissimis, vires quandoque vitamque infeliciter depascentibus. Primum igitur symptoma, hunc difficilem, à naturali partu distinguentem, atrox iste & horrendus est dolor, tantus sane, ut maximas tribulationes & anxietates, S. Scriptura passim sub hoc schemate depingat. *Vid. loca apud Psalmist. Psalm. XLVIII. v. 7. Esaiam cap. XIII. vers. 8. cap. XXI. vers. 3. cap. XLII. vers. 14. Jeremiam cap. IV. vers. 31. cap. VI. vers. 24. Hoseam cap. XIII. vers. 13.* Alterum est irritus parturiendi conatus, ad horas non solum, sed dies & septimanas quandoque protractus, qualia exempla illi, qui ex professo obstetricandi artem descripserunt, frequenti numero suggerunt.

§. IV. Sed ne incautus decipiatur Medicus, monendum venit, non omnem abdominis exquisitum dolorem, indicare statim *Su-sonciav* in gravidis, vexantur enim aliquando lumborum ac coc-cendicum dolore, Nephritide, Colica aut alia dolorifica passione satis quoque atrociter. Proinde attendendum probè est, num partui vicinis ipsi accidant, numve veri partus sint dolores nec ne. Primum colligi potest, ex naturali gestationis spatio emenso, hoc est, quando à conceptu novem solarium mensium tempus præterlapsum est, quod prudentes & expertæ mulieres accuratè determinabunt. Notanter dixi prudentes & expertas terminum illum accuratè noscere; aliis enim utut satis loquacibus, vix unquam tuto fides est adhibenda, quem siquidem calculum ad mensium suppressionem, motumque infantis in utero ponunt, semper fallax & dubius est, cum menstrua non infrequenter extra hanc causam sistantur, foetusque intra uterum, nunc ante nunc post medium gestationis tempus, se movere incipiat, imò sæpius loco foetus, in abdomine ac utero conclusi flatus ac ferositates, nimium credulas deludant. His quoque addi potest Hydrops Ovariorum & tubarum, de qua videantur notabiles historiae in Adenographia clarissimi Nuckii nuperrime edita p. m. 84. item mola, de quarum natura & origine clarissimus Ruyschius curiosam observationem exhibet in centur. observ. Anatomico-chirurgicar. Obs. 58. p. m. 74. Uti singulis

singulis hisce de causis, earumque diagnosi, nondum satis laudatus Bohnius Lipsiensium Professor Primarius Celeberrimus Præceptor ac Patronus omni observantia colendus, egregiè egit in Collegio Privato, de Mulierum affectibus. Igitur in his, internum uteri orificium digito obstetricis contrectatum, certiora, instantis partus, suppeditabit testimonia, ipsum demissum scil. paululum ad pudoris muliebris introitum, simulque hians quodammodo certo expectatum parturienti terminum indicabit, sicut contra-rius ejus status, errorem.

§. V. Quoad alterum punctum, constabit illud (1.) Ex sede doloris, epigastricam regionem, latera imprimis ac dorsum occupantis, adeoque a doloribus nephriticis & colicis, facile distinguitur, qui in regione lumbari, & abdominis ambitu, sedem habent suam. (2.) Ex doloris formalitate, seu natura, compressiva ad inferiora, cum aliquali uteri ardore ac intumescentiâ tendente. Omnium tamen certissime cognoscitur, si serositates, disruptarum fœtus involventium membranarum, proximeque instantis partus infallibiles prodromi, simul, plus minus copiosè, è genitalibus stillent.

§. VI. Hisce ergo probè perpensis, certoque cognitis, veris quidem sed irritis, sive clarius loquendo, difficili partus labore, tentari puerperam, de officio erit Medici, in causas hujus mali studiosè ac prudenter inquirere, cumque instituti nostri tantum sit, culpam hujus difficultatis, in sola puerpera quærere, (reliquas enim causas ex parte fœtus & Obstetricis accedentes, consulto, sicco, ut ajunt pede, transililio) melioris doctrinæ gratia, placet primo *præter naturam constitutas partes illas, quæ mixtum promovent, & postmodum quæ fœtum transmittunt examinare.*

§. VII. Cumque omnis animalis motus in corporea nostra machina conspicuus, à spiritibus in fibras motrices influentibus, dependeat semper, non est ut alium apparatus pro hoc conatu quæramus quam ordinarium, musculos puta à partibus impetum facientibus actuatas ac inflatas. Igitur ante omnia ad has principales partes, est attendendum, quomodo causam morbi constituent. Fiunt verò immemores officii sui, nunc quando propter morbum aut animi pathemata graviora turbantur & avocantur. Res ad oculum patet interrore quovis incusso, ubi ex fuga spirituum facies pallet

pallet, artus contremiscunt ac rigent, verbo: universa motus organa languent desubito, mirum itaque non est, si haud difficilis effectus à tali animi in grvida, ac vehementi commotione, in organis nixui inservientibus etiam excitetur. Vid. Vidus Vidius lib. 11. de cur. gener. cap. 6.

§. VIII. Non alia est ratio timoris ac metus, ubi puerperæ pusillanimes, Deo viribusque suis diffidentes, tristem ac insultum nunquam non sibi pollicentur partus exitum. Vix enim exprimi satis potest, quantum tunc labor iste necessarius impediatur, quamque infelix *νατασροπή* sequatur. Siquidem spiritus tristi hac & meticulosa idea characterisati, neutiquam aggrediuntur animosè negotiam hoc, sed levi dolore ac molestia affecti, desistunt in momento rursus ab opere inchoato.

§. IX. Sed quemadmodum in his casibus solius impressionis phantasticæ culpâ, robur detrahitur organis, ita alio tempore, ab inclementia aëris frigida impeditur illud, quatenus ex fibris motricibus, vitale nostrum principium, si non totaliter, maximam tamen partem, exturbatur, adeoque musculos rigidos, & ad omnem motum penitus ineptos efficit, quale quid unusquisque in se ipso hyemali tempore facile experitur, conferatur de hac causa Forestus lib. 28. Aff. 74.

§. X. Pertinet huc etiam languor universi corporis, a morbo nunc prægresso, nunc adhuc præsentem dependens. De febribus id dudum observavit Hippocrates sect. v. aph. 55. *Quacunque utero gerentes febribus detinentur, & vehementer extenuantur citra manifestam causam, hæc difficulter, & cum periculo pariunt, aut in abortitionis periculum incidunt.* Apud alios Practicos simile quid de inedia, aut evacuatione larga præcedente, item de aliis morbis, commemoratur; non enim possibile est, diutius perferat istum violentum conatum, quæ enervata jamjam, à morborum conflictu est. Neque ex alio fundamento nocet somnolentia nimia vel veneris immoderatus usus tempore gestationis admissus, quas causas Salmuth cap. 2. obst. 69. & Hippocrates libro de superfoetatione adducunt, nisi quod activas illas, motum alias excitantes particulas, in corpore vel ligent, vel consumant.

§. XI. Non erravero, si ad hanc Classem etiam referam dolorosas affectiones & Plethoram. In prioribus namque morbis v. g.

in Colica passione, aut nothis partus doloribus, diutius puerperam excruciantibus, enormiter destruantur spiritus, & hinc ordinarie post morbos hos consopitos, querelæ ægrotarum de languore insolito audiuntur. In altero autem affectu, præter naturam abundans sanguinis copia, circulationis sanguinis impeditæ, & hinc dependentium functionum, adeoque etiam pneumatoseos læsionis, existit causa.

§. XII. Sic spiritus symbolum suum contribuant; sed habent quoque organa motui huic inservientia eaque tam proximiora, quam remota ali quid culpæ. Sub proximioris organi titulo, loquor uterum, utpote ratione suæ substantiæ fibrosæ admodum ad illud negotium concurrentem. Tripliciter autem ipsius motum læsum inculcare cogor (1) *si plane defuerit*, (2) *si non suffecerit*, (3) *si præternaturalis, & irregularis extiterit*. Statim siquidem ac fœtus instante partu se se circumvolitat, caputque declinans pudento offert, pedibus ad uteri fundum extensis, dilacerat membranas, illum involventes, calcitrandoque ulterius, molestiam infert utero, sicque facit ut irritatis ipsius fibris constrictoriis, hospes ille importunus tantarum turbarum autor, in lucem protrudatur. Quod si ergo vis illa uteri constrictoria, quæ communi stylo nomine dolorum partus venit, neutiquam excitetur, nec fœtus solus, quicquid etiam ausus fuerit ipse, propriis viribus egredi poterit.

§. XIII. Simile periculum imminet fœtui ex insufficienti contractione uteri, movet equidem, sed non promovet ipsum, interea tamen insigniter præprimis paululum protracta, vires puerperarum consumit, hincque frequentissimè perit ante diem pufio, & quæ vitam dederat matrix, ejus in capsulam feralem commutatur. Cogitur enim fœtus, capite prono exitum quærens, intra vaginæ angustias, & nisi continuatus impetus uteri ulterius ipsum protrudat subitò, nimium compressum caput certissimè mortem producit.

§. XIV. Non cedit binis his circa uteri motum occurrentibus vitiis, tertium, nempe præternaturalis & irregularis contractivus uteri motus, quando non à fundo iste incipit, & versus orificium tendit, sed modo ab inferioribus ad superiora, modo ad crura fertur. Fabulam equidem redolet, quod aliqui Practici cum

Dauidе Herlicio, de cura Gravidarum & puerperarum narrant, dum ascensum, dolorum horum & egressum extra os, statuunt; superstruitur siquidem ineptæ opinioni priscorum de motu ejusmodi tumultuario ac vagabundo uteri ad stomachum, Diaphragma, pulmones, asperam arteriam &c. nihilominus modo prudenter interpretetur iste ascensus & descensus, nihil plane absurdi alit; cum enim per nervos cohæreant superiores ac inferiores partes, facile ex consensu in remotis locis dolores, convulsiones & spasmi excitabuntur, quiescente interim intempestivè utero.

§. XVI. Hactenus uteri vitia. Quandoquidem autem Diaphragmatis musculorumque Abdominis constrictorius impetus insigniter quoque partus negotium promovet, (Omnis enim nixus & conatus ab expirationis sufflamine violenta procedens, egregiè uteri contractioni succurrit, ita ut quæ sola ante hac insufficientis erat, nunc impetu longe violentiori, cunctis simul abdominis visceribus versus inferiora protrusis, irruat in foetum) idcirco aliquando etiam in his, morbi causam reperire licebit. Confirmant hoc Gibbosa, Phthisi & Pleuritide laborantes, quibus ob denegatam sufficientem expansionem pulmonum, nunquam non partus redditur difficilis. Confirmant etiam nimium molles ac deliculæ parturientes, quæ præ insigni sensibilitate, sæpius etiam immorigerositate incomposito corporis motu & suspiriis ac ejaculatu excitato, egregiis ac optimis uteri convulsionibus, resistunt. Debet namque mulier tota esse intenta huic actioni, de qua Aristoteles 7. de generat. Animal. cap. 2. dicit, *quod vel sola oscitatio noceat partui.*

§. XVII. Sed hærent præterea motus harum partium impedimenta, etiam in abdomine, & quidem nunc in interioribus, nunc exterioribus locis. In interioribus, obstat jam ventriculi nimia repletio, qua occasione, pessima quarundam muliercularum consuetudo, reprehendenda est, quæ alimenta copiosa, quo viribus, usque adeo ad nixum necessariis succurrant, brevi ante istum laborem, assumunt, tantum enim abest voti reddantur compotes, ut potius difficultatem, infarctu illo ventris, gignant manifestissimam. Obstant etiam Scyrri Liens, Hepatis, & Mesenterii, item ferositates præter naturam collectæ in cavo abdominis, istæ enim sicuti

sicuti distendunt stupendam in molem ventrem, ita omnem abdominis compressionem impediunt.

§. XVIII. In exterioribus partibus, omne, quod motum musculorum abdominis transversalium & rectorum inhibet, incusandum est. Fortiter namque isti, dum suo præsumunt munio seseque contrahunt, viscera abdominis cogunt ad uteri fundum, sicque egregie juvant ejus actionem ad partum necessariam. Inhibet autem hunc motum, omnis generis tumor, organa hæc motoria occupans, imo & peritonæi, a pedis contusione oriundum abscessum, parturienti insignem difficultatem generasse, refert Louys Bourgeois lib. obstetr. Quod facile admiserim, ob summam arctitudinem inter dictos musculos, & hanc membranam intercedentem. Sed non solum abscessus peritonæi nocet, a dilaceratione aut relaxatione ejus, imminet quoque partus infausus, quod Herniæ evincunt, tunc enim omnis nixus ad mortem etiam usque continuatus, irritus planè deprehenditur. Exemplum suggerit Schenck. in obs. suis. Ubi Omphalocèle laborans puerpera, inter enitendum sursum ad Herniæ cavitatem detrudebat fœtum, qui postmodum non nisi singularissima industria, iterum in locum naturalem reduci, & ad partum disponi poterat.

§. XIX. Sed missis vitiis partium ad nixum concurrentium, progredior ad transmittentes fœtum, & quidem ad partium genitalium pravam constitutionem, quæ in omnibus ac singulis ejus partibus accidit, occurrit siquidem talis, modo in orificio uteri ipso, quod scyrrho, aut alia insueta duritie obsessum, ultimis duabus gestationis septimanis, prout secundum naturam debebat, nec descendit, multo minus dilatatur. Deinde sistere etiam ipsa se potest, invagina uterina, ex iisdem modo de orificio recensitis causis; insuper tamen prolapsus ejus & tumor, tam in inflammatorius, quam ex colluvie serosa proveniens, exitum molienti fœtui, obicem firmissimam ponit. Sed magis adhuc impedit, uteri vitiata conformatio, laborem istum; quando nimirum antrum Venerereum, statim à nativitate, membranacea aut carnosâ aut alia substantia in Atretis est clausum, aut si post partum difficilem, aut aliam violentam dilacerationem ineptamque subsequentem consolidationem, præposterè coalita fuerit patula alias via. Conferatur Mercatus de mulierum affectibus lib. 111. cap. 3. Hildan. Obs.

centur. 3. Obs. 60. 61. cent. 6. Obs. 67. Schenck. Sennert. in institut. Medic. item Clarissimi Frederici Ruyschii Obser. 22. in centuria Observationum suarum Anatomico-chirurgicarum p. m. 27. Est & alia arctitudo, cunctis primiparis, immaturæque ætatis solennis (quam Hippocrate teste lib. de natura puerorum, inter causas nostri morbi non infimas, recensere debemus) ast levis hæc ipsa est, & modo parum tenaces, propositi animi conatus accesserint, vinci promptissime potest. Restat tandem labiorum, quæ genitalibus adstant, Sphincterisque ani, intumescencia, ac inflammatio, ex violentiori compressione, & operatione manuali obstetricis, aut a nixu violento excitata. In quantum vero hæcce obstare conatibus valeant, etiam ex virili ordine norunt, qui hæmorrhoidibus tumentibus, aridas excludere feces, aut duriores contrectationes sensatarum, inflammationeque correptarum partium, perferre coguntur.

§. XX. Utut verò nulla in his omnibus partibus notetur anomalia, coguntur tamen, imprimis provectioris ætatis mulieres, ob induratum nimis osseam concamerationem, pelvis nomine notam, pericula subire gravia, sæpiusque funesta. Neutiquam enim flecti se patitur os coccygis, quod tamen imprimis cedere debet versus exteriora; neque reliqua ossa, quæ innominata vocantur, & imprimis ex ipsis os pubis, secedit debito modo utrumque tamen, ad viam illam alias satis angustam quodammodo ampliandam, utique pernecessarium videbatur. Equidem, à non paucis hujus ævi Medicis negari illam ossis pubis dehiscenciam, ab antiquitate frequenter allegatam, memini; novi etiam rationes oppido prægnantes, quas pronegativa adstruunt, nihilominus connexio hujus ossis per Synchronosin, possibilitatem & Parei Lib. de generatione, Bauhini lib. 1. theatr. Anatom. & Excell. Ruyschii obs. 43. p. 57. aliorumque gravissimorum autorum observationes, veritatem evincunt.

§. XXI. Alio tempore obstacula alia adsunt, quæ modo ab antica, modo postica uteri parte, apparent. Ab antica parte, vesica urinaria calculis infarcta, impedimento est, qualia exempla *Hildanus & Tulpius allegant*; à parte postica autem, intestinum repletum, flatibus vel fecibus aridis infarctum vel tumentibus occupatum obstat, vid. *Christiani Langii Misc. pos. 32. p. 100.* Item
quand

quando foetus male locatus est, ita ut caput ejus os pubis premat, aut alium situm pravum observet aut monstrosus fuerit. Præmittò vero, harum causarum tractationem consulto quoniam istæ ad Chirurum & obstetricem spectant.

§. XXII. Denique etiam egressum foetus felicem impedit, debita lubricitas viarum deficiens. Scilicet, cum in naturali statu, à sero secreto, & imprimis ab humoris Amnii stillicidio, adeo laxæ, molles, ac leves fiant ordinariè illæ partes, ut obstetricum ac Chirurgorum digitos, imo manum totam, facile admittant, accidit è contrario, ut quæ calidioris & siccioris sunt temperamenti, vel stylo recentiorum, serositatum defectu à morbo quodam prægresso, vel propter ætatem adultiorem, laborant, aut quæ in tempestivè disruptis involucris, axungiam illam necessariam, inutiliter profuderunt, hæere, diutius quam par est, uteri nobile pondus.

§. XXIII. Tot ergo à causis, vitiatur nostri examini destinatus Partus, quas cognovisse singulas, multum inservit præsidia adhibituro. Manifesta autem per se sunt ex hisce, quæ ab aëris vitio, animi pathematibus, Pleuritide, Hydrope, ætatis vitio, doloribus partus peccantibus, gibbositate, gracilitate, obesitate, &c. proveniunt, modo præsens fuerit Medicus, studioseque ad singula attendat. Quæ verò v. gr. ab Herniis, abscessibus Peritonæi ac musculorum abdominis, scyrrho, tumore, inflammatione, prolapsuque uteri, item quæ ex vitiata conformatione uteri, quæ à calculo vesicæ, alvi suppressione, hæmorrhoidumque intumescencia, nascuntur, vix, nisi ex confessione ingenua, aut illa silente, ex symptomatibus conjunctis, hauriuntur.

§. XXIV. Facillima autem, cognita causa morbi, erit Prognosis de ipso. In genere siquidem notetur omnem partum difficilem, esse periculosum, propter periculum vitæ, quod foetui, ex compressione adeo violenta, & puerperæ, ex virium consumptione, ob diutius protractum istum laborem imminet. Attamen, quo diutius negatur exclusio, eo majus periculum imminet semper. Bono tamen adhuc animo esse jubet, & puerperam & Medium, δυσόκητα ex nothis partus doloribus, fecum collectione, aëris inclementia externa, hæmorrhoidumque tumore exurgens, fecus sperandum de Hydrope, Scyrrho uteri, Herniis, Phthisi,

Pleuritide, febre ardente, &c. utpote quæ remediis vel plane non, vel admodum difficulter, concedunt locum.

§. XXV. Sed nunc ad Therapiam hujus affectus pergendum est. Proinde, ubi deficiunt vires, sive ex terrore, metu, tristitia, aut etiam propter alios morbos prægressos, commendari possunt Analeptica & roborantia spirituosa, vinum scilicet generosum, malvaticum, aut aliud, balsamus embryonum, aq. vitæ Mathioli, aq. cinamomi, buglossi. cum vino. aq. apoplect. spir. lil. convall. rosar. meliss. &c. cum cautione tamen hæc dentur, quod si enim inassuetis, copiam ipsorum propinaveris, parum abest, quin inebrientur, locoque desiderati vigoris, debilitas ac somnolentia infelix superveniat. Deinde etiam, ex inconsiderata hac exhibitione, in scorbuticis subjectis, facile æstus excitatur præternaturalis, & massa sanguinea, in motum rapitur enormem, etiam post partum, per uteri hæmorrhagias, damnum non leve adferentem. Commendantur etiam pro hoc Analeptico scopo, ambrata medicamenta, à Zacut. Lusit. Prax. Hist. lib. 3. cap. 17., verum cum paucis sceminarum, suaveolentiam ejus ferant, sed statim ex ipsius odore, uterinas commotiones, syncopen aliaque dira symptomata, experiantur, non facile admiserim, ut quicquam de illis exhibeatur, nisi certâ experientiâ jamjam constet, nullum ex in damnum esse metuendum, in his vel illis in specie subjectis.

§. XXVI. Meticulosas & timidulas, erigunt etiam adhortiones & persuasiones, utpote, quarum vi, animus prostratus, sæpius insigniter impellitur, ita ut gelidis ac tementibus artibus expectantes sortem malam, solis his suavibus ac potentibus alloquiis adactæ, spe animosa in Deo recumbere, ejusque in auxiliis fiduciam certam locare sæpius incipiant. Oscula etiam dulcia, à marito impressa, amplexusque molles, magnarum quoque pro hac intentione, creduntur virium. Quod si tamen, his solis, pectora tremebunda, mulceri non possunt, ad herbas & lapides, utpote quibus Helmontio teste, magna quoque inest virtus, confugere cogimur. Quod lapides concernit, loquor Ætitem, de quo narratur, quod interna femoris parte, non procul à pube admotus, levem placitumque partum, certò efficiat. Hinc teste Colero Oeconom. in Curiis quorundam locorum (nominat vero in specie, Francofurtum ad Oderam) asservari Ætitem, quem tempore ne-

cellita.

cessitatis, parturientibus commodent; alia exempla eaque infinita à Doctis æque ac vulgo prolata, consulto prætermitto, cum ea à Bauschio intractatu integro, de Ætite conscripto, jamjam congesta sciam. Operandi autem rationem, neutiquam cum Crollio designaturis, Quercetano, Mylio, aliisque ex signatura, aut cum Lemnio, de occultis naturæ miraculis lib. iv. cap. 12. ex singulari attractiva facultate, sed tantum ex phantastico quodam agendi modo, quatenus scilicet animo, tot tantisque experimentis & pollicitationibus erecto, robur insigne accedit.

§. XVII. Inter herbas, allegare placet, primo Hierichunticam rosam, de qua communissime referunt, ipsam vino immissam, utut aridissimam, rursus explicare ramusculos suos, simulque dimittere de se, in vinum dictum, virtutem insignem, adversus difficultatem partus. Conferantur, quæ de hac rosa, literarum monumentis consignantur, Excellent. Ammannus b. m. in Characteres suo Plantarum naturali p. m. 383. Cornutus, & Bellonius item Sturmius, qui integrum tractatum, de ipsa conscripsit. Deinde, huc quoque refero, Momordicæ fructum, quem maturum, in manu puerperæ paululam detentum, rumpi, seminaque contenta ejicere, eodemque momento eundem effectum in puerpera etiam producere, mulierculæ quædam, firmiter sibi persuasum habent. Non negabo, experimenti utriusque prioris partem, expansionem puta brachiorum, rosæ Hierichunticæ, æque ac dehiscantiam, pomi Momordicæ, si manu detineantur, nihilominus, nulla alia, operationis felicitatis, est ratio, quam ut egregiis encomiis fidentes puerperæ, timorem metumque, quæ antehac impedimento erant, solvant pellantque.

§. XXVIII. Non erravero, si huic Catalogo, etiam inseram illud Hartmanni experimentum, quod pag. 299. Prax. Chymiatricæ adducit, de oculo leporis, in martio mense capti, hoc ipsum siquidem, cum pipere, in orbe exsiccatum, supraque verticem, ut pupilla ipsum tangat, ligatum, tantarum existimat virium, ut foetum, seu mortuum, seu vivum, certo educat, & quidem tam potenter, ut nisi mox à partu, rursus removeatur, ipse uterus, brevi quoque propellatur. Neque enim frustum cutis Tigridis, femori sinistro alligatum, teste Dolæo, educens foetum, alio operabitur modo, nisi imaginationis, quæ quantum valeat in prægnanti-

gnantibus, tractatu eleganti deduxit, Thomas Fienus de viribus imaginationis.

§. XXIX. Quod si partus difficilis, ex aëris inclementia frigida, incautius corpori admissa, proveniat, adversus ipsam vix convenientius excogitabitur remedium, calore externo, à lignis accensis, aut stragulis corpori apposis, vel lateribus calefactis, excitato, utpote quo revocatur ad exteriora spiritus, antea frigoris austeritate ejectus ac fugatus.

§. XXX. Quæ vero parturientes, morbis vexantur, nixusque obstacula, ab ipsis actu adhuc præsentibus, sentiunt, non alia, nisi illis inspecie apposita medicamenta, reperient salutaria. Ex inedia hinc, aut evacuatione nimia languidis, inservient juscula restaurantia, ovorum recentiorum vitelli, cum vino cretico sorpti, chocolada, aliaque eupepta & nutritiva. In febribus confugiendum est ad antipyreta usitata, imo & Venæ sectio non negligenda erit hoc in casu, immediate ante partum celebrata, speciatim, si plethorica extiterit subjecta, imo in sola sanguinis abundantia, extra alium morbum, adornanda est, omni tempore phlebotomia, conferantur Borellus & Claudius de la Courvé, ex recentioribus, & ex priscis Hipp. Lib. 1. de morbis mulierum.

§. XXXI. Quandocunque intempestivam somnolentiam, impedimento esse, animadvertimus, excitantia, præsidii loco inservient diversa, pro causarum, torporem istum producentium, discrepantia, quemadmodum, ex Practicorum codicibus ea facile haberi possunt. Minimè tamen ipsis opus erit, in somnolentia, non adeo morbosa, sed magis naturali, ex de lassatione scilicet nimioque partus labore ortum trahente, potius ergo concedi & promoveri debet quies, quo vires colligantur novæ. Neque metendum est, opportunitatis momenta interea prætermitti, omnis enim somnus discutitur statim, ac veri partus conatus accedunt.

§. XXXII. Hactenus facile obtinere potuit Medicus remedia, causis accommodata, sed majori studio erit opus, ubi conatus, vel plane deficientes, vel nimium debiles, viderit; nisi enim promptus ac felix in ipsorum exhibitione fuerit, & fœtæ & fœtus res, tenui satis filo, pendet. Propinabit ergo tunc Medicus puerperæ, præter Analeptica supra enarrata, stimulantia, motusque hujus organa irritantia, uti sunt cinamonum, cassia lignea, an-
tho-

thophylli, dictamnus, myrrha, fabinæ folia &c. eaque nunc sub forma pulveris cum aq. lib. alb. puleg. artemif. matricar. &c. aut cum Vino Generoso vel aq. spirituosa v. g. Balsamo Embryonis, nunc sub forma Olei destill. aut *Épson*, quod ultimum olim arrisit Dn. D. Michaëli, quondam Practico & Professori apud Lipsienses celeberrimo, quitalet ad partum difficilem, ex aromatis supra recensitis secundinaque humana, admodum convenienter, composuit.

§. XXXIII. Quid salia ad hanc intentionem conferant, notissimum est, quem enim nisi hospitem in praxi latet, Boracis Venetæ usum adeo esse proficuum in partu difficili, ut reliquis remediis omnibus, dubiam videatur reddere palmam. Conferantur modo quæ Zacut. Lusitan. & Horatius Augerius de hoc Medicamento adducunt. Est hoc ipsum sal., quoque quod D. Christiani Langii, Professoris antehac famigeratissimi, Lucinæ (sic pulverem adversus *δυσκοειαν* expertissimum salutat, in suis Miscellaneis curiosis Medicis §. 32. p. m. 79.) basin constituit, prout id ex ipsius manuscriptorum hærede, nunquam sine honoris præfamine mihi nominando Excellentissimo D. D. Langio, Præceptore meo fidelissimo, didici. Quod si tamen quis, in ejus defectu substituerit, sal. ammon. crudum, vel flores exin sublimateos, aut spir. sal. ammon. nunc simplicem, nunc caryophyllatum, succinatum, aut lavendulatum, habebit etiam in his, quæ ejus desiderio, abunde satisfacere, valeant.

§. XXXIV. Specificam vim, adscribunt secundinæ humanæ exsiccatæ (cujus præparandi modum, Hartmannus in sua Praxi, Chymiatica suggerit) aut spiritui ex ipsa putrefacta, elicito, certissimum tamen est, nullam penitus prærogativam præ modo laudatis salibus volatilibus, aut sal. vol. C. C., viperarum, vel Tinct. Bezoardica (quam Excellentissimus D. D. Wedelius frequenter adhibere solet) illi competere.

§. XXXV. Magna etiam verborum pompa, deprædicat Helmontius in tract. Astra non inclinant §. 49. & ex ipso Panoroll: Zwelfer: du Hamel, Boyleus in phil. experim., Hepar Anguillæ, cum bile exsiccatum, à ʒb. ad ʒj. cum Vehiculo convenienti exhibitum, quam vero operandi rationem in Duumviratu §. 47. suggerit Helmont: scilicet, cum mulier jam parere debuerit in dolo-

re, propter serpentis invidiam, Deum, cujus spiritus aquis incubabat, eas benedictione replevisse, ut anguilla, sive aquae serpentis viscera, acquisiverint symptomatibus opitulantiā, vix tanto Philosopho digna est; mirandum enim, quamobrem solum Epar & quidem cum felle exsiccatum, non reliqua etiam viscera, facultatem hanc possideant. Quicquid igitur hoc medicamentum praestat, id omne bilioso liquori inspissato, particulisque stimulantibus intus conclusis, in acceptis ferendum est. Hinc novi, à quodam Medico egregio, bilem animalium quorumcunque inspissatam, deficiente partus conatu, ex voto porrigi.

§ XXXVI. Refert Claudinus Cons. 107. maxime quoque conferre succum, è cancris vivis cum aceto aut vino contulis, elicatum; non tamen aliunde, nisi ex vi salina & diuretica operari istum puto, qui omnia diuretica, adeoque etiam Tinctur milii solis, aut emulsionem ejus, vel sem. violarum, ex Clar. Langii Miscel. l. c. & Excell. Wedelii Amcenitat. materiae Med. p. 391., conferre novi. Et hinc quoque deduco unicè effectum prosperum, quem ex talo leporino aut cervino, nucleisque dactylorum & ex aqua, in qua ova gallinacea aliquamdiu ebullierunt, exhibita, obstetricum vulgus expectat.

§ XXXVII. Contentus his stimulantibus erit Practicus junior, nec opus habebit, mariti urinam, aut sterces equinum in vino expressum, epotandum exhibere puerperis, cum Hartm: indignissima siquidem sunt, ut suadeantur. Horreo profecto, & penè ventriculi everfionem experior, dum saltim cogito excrementa hæc quæ, vel solo nomine, nauseam & vomitum, movere valent, miseris obtrudi sceminis, quid sperandum erit, de haurientibus ista. Dicis: non malè, licet vomitus sequatur, Respondeo, non solum de officio est Medici, cito & tuto, sed etiam jucunde curare, adeoque vomitorium si desideras, non deerunt alia minus nauseosa; de quibus mox fusius.

§ XXXVIII. Scilicet vomitoria quoque, si nullis hætenus recensitis stimulantibus, parturiendi conatus excitari possunt, infusiduum sunt vocanda, quorum copiam satis amplam, Pharmacopæorum tabernæ, ex Antimonio parata, suppeditabunt. Commendantur ista maximopere, ab Angelo Sala in triumpho Emetico, & speciatim ex illis laudatur Mercurius vitæ, cui etiam symbolum suum

suam adjicit Ant: Gunther: Billichius Obs. & Paradox: Chym: lib. 2. cap. 14.; ubi egregie extollens hoc vomitorium, etiam felicissimè obstetricare ipsum mulierculis periculosissimè parturientibus, testatur. Neutiquam vero cedit Tartar: Emeticus, syrupus, aut sapa vomitoria, vel etiam vitriolum vomitorium ritè paratum, cuncta siquidem, tantum agunt, quatenus forti sua vellitatione, non tam ventriculum, quam musculos abdominis, & diaphragma, convellunt, quod in canibus vivis dissectis, D. Chirac, contra doctrinam communem, ac si motus peristalticus ventriculi, solummodo promoveretur à vomitoriis, in Miscel. Acad. Natur. Curios. Decad. IV. obs. 125. p. 247. certissimè defendit. Quid vero harum partium contractivus motus, ad felicem partum contribuat, supra indigitatum est.

§. XXXIX. Equidem deterrere posset in exercitatum practicum, ab ipsorum usu, post exclusionem fœtus, continuatus ejusmodi convulsivus motus, hæmorrhagia uteri, aliaque funesta symptomata, ex in facile oriunda. Verum modo (1) non aberretur in Dosi horum Medicamentorum (2) statim post partum offerantur aculeos ipsorum inviscantia, cum anodynis convenientibus conjuncta remedia, nullus plane tristis eventus, ex in erit metuendus, sed purgamentis illis, evacuationi alias destinatis, via magis, parabitur. Quod si tamen nec tunc tibi satis tuta videantur omnia, poteris loco vomitoriorum, suadente magno Hippocrate Aph. 49. Sect. v. sternutoria ex pulv. fol. Helleb. nigri, nicot., sem. nigell., synap. piper. alb. flor. lil. convall. &c. inflare parturientium naribus, ita tamen, ut immisso eodem, os & nares studiosè obducentur, quo spiritus ad inferiora descendens, violentiorem præstare impetum & concussionem possit.

§. XL. Sed nondum his stimulantibus contentos esse Practicos, reperio, aliis etiam partibus illa applicarunt. Nicol. Pfizer tract. german. *Weiber nathur* p. 598. alique passim, Nascalia seu pessaria uterina, ex colocynthide, myrrha, helleb. nigr., gum. ammoniac. rad. arist. rotund. & felle taurino parata, suadot, circa quorum tamen usum, id mihi videtur monendum, vix illa posse applicari, si fœtus ordinarium ad partum situm, observet, omnia enim tunc repleta sunt in meatu ferendo, adeoque nescio, quorsum reposeris tunc pessaria. Extra verò hunc situm, num convenire possint,

sint, vehementer dubito, irritabunt enim & arrodent, partes tene-
riores vaginæ uterinæ, extra necessitatem & fructum ullum. Com-
mendaverim ergo potius, lotiones ventris, cum decocto colocynth.
vel inunctiones, umbilici, & inguinis cum oleis destillatis, succin.
ruthæ, sabin. aut trifolii fibrini, de quo legi meretur observatio
Joh. Jacobi Willii, apud Bonettum, in Med. septentrionali lib. 1v.
Sect. 7. Obs. 8. hæc enim musculis abdominis stimulum addere
sine damno valent.

§. XLI. Possunt etiam in locum horum irritantium externo-
rum, substitui, alio tempore, adstringentia, quod equidem intui-
tu primo, satis paradoxum videtur, nihilominus, si experien-
tiam velimus ut testem admittere, & rationibus locum dare, nihil
monstri alere effatum, constabit luculentissime. Quoad experientiam
siquidem, refert Hoeferus in Herc. Med. Empl. ex album: ovi &
rubrica, ventri applicatum, miraculi ad instar, ejicere secundinas
retentas, fœtumque mortuum. Posset huc jure etiam referri,
partus felix, ex tuberibus cervinis, à Schrödero Pharm. Med.
Chym. lib. 1v. Classe 11. p. m. 254. pro hoc scopo commendatis.
Utrumque siquidem remedium, propter hamosas musculis abdo-
minis immixtas particulas, musculorum horum contractionem,
æque ac antea nominata stimulantia, promovere potest.

§. XLII. Et ne forsân dubium remaneat, à solis fibris carneis
constrictis, operationem istam dependere, fasciæ, ac cingula cir-
cumjecta ventri, idem præstare demonstrant. Nihil inter est, si-
ve mantile aut aliud quid circumjiciatur, modo musculis compressis,
eo ipso robur accesserit. Hinc superstitionem sapere magis, quam
singularem observationem existimo, quæ Thom. Barth. de cingulo
è corio humano facto cap. 3. Hist. 87. & in Anatom. reform. lib. 1.
cap. 2. p. 15. & Unzerus lib. de nephritide p. 141. narrant, nulla
siquidem penitus prerogativa, in his occurrit.

§. XLIII. Sed tempus est, ut mittamus curam deficientium
partus conatum, & ad irregulares seu spurios partus dolores, nos
convertamus, quos crudelis Lucina quandoque dat. Postulant
iidem Antepileptica, è quibus primas tenet, succinum album,
quod pulverisatum, Baricellus Hortulo Geniali, p. 219. & cum
ipso universus Practicorum Chorus, mirum quantum extollit.
Essent. ejus deprædicat Borellus & oleum destillatum Rulandus
The.

Thefauro curationum. Liqueor vero C. C. succinatus Michaëlis, Ethmulleri, aliorumque Lipsiensium Practicorum observatione, Euporiston est Medicamentum. Non cedit succino Castoreum, cujus extractum & essentia, omne præconium superat. Conferatur Marii Castorologia. Ex vegetabilibus, Ruta & Chamomilla, se quoque commendant egregie; Verbo; quicquid motum illum convulsivum compescere valet, in tali casu est optima Medicina. Confirmat hoc, observatio supra citati Langii, tit. 32. Miscellaneorum, de specifico Cephalico, quod incantamenti ad instar, miserrimè parturienti profuit. Idem præstat ungula alcis, unicornu verum & dens Hippopotami, quo ultimo remedio, Practicum quendam famigerabilem magnorum nummorum copiam sibi acquisivisse, meminimus.

§. XLIV. Utut vero optima hæc sint recensita antepileptica, cum anodynis tamen maritata, insigniter roborant. Facile hinc fidem adhibeo observationibus, quas de croci efficacia, ex Joële, Henrico ab Heer, Pravotio, Dornerellio, Amatt. Lusitano, Francisco Moræo, Sennerto, Thymæo à Guldenklee, Felice Platero, collegit Heertodt in sua Crocologia. Possunt etiam, nimium urgente dolore, opiate in usum trahi, de quibus videantur quæ Clariss. Vedelius in sua Opiologia consignavit. Si tamen intus dare ultima metuas, sufficiet externus ejus usus, sub forma Emplastri, aut unguenti, cum aliis antepilepticis, adhibitus.

§. XLV. Progredior nunc ad reliquarum causarum medelam, & quidem ordine jubente, ad immorigeras nimiumque impatientes ferendis vel levissimis partus conatibus, me converto. Equidem fateor, hisce nullam crescere herbam in hortis, sed admonitionibus ac solatiis blandis, demulcendam esse mentem asperam ac prostratam. Vult vulgus, ad hujus causæ medicamina, colaphum à marito inobedienti puerperæ inflictum, etiam pertinere, ast non facile consenserim, propter subjectorum & circumstantiarum varietatem maximam. Quid si enim excandescens nimium parturiens, Epilepsia corriperetur, aut animam desubito, præ nimia animi commotione, exhalaret? quale quid paucos ante annos, in quadam non incelebri civitate contigisse, à fide digno Medico, mihi relatam est; nonne tunc malum hoc consilium, puerperæ esset pessimum?

§. LXVI. Si à Ventriculo, multum alimentis infarcto, dependeat culpa, vomitus, tam medicamentis excitatus, quam spontè succedens, remèdii erit loco. A Herniis verò quæ evenit difficultas, postulat primo repositionem intestinorum, postmodumque subligacula convenientia, quæ duplici dein ex capite proderunt, quatenus nimirum reprimunt ac coërcent Viscera, simulque succurrunt imbecillitati musculorum abdominis.

§. XLVII. Superfunt adhuc curanda partium vitia, quas tranfit nascendus fœtus. Ergo, quando externa loca coalita sunt, aut membrana quadam clausa, chirurgicum scalpellum adferet auxilium; quod in duabus puellis se observasse & ministerio lithotomi corrigendum curasse, scribit Meibomius in jusjurandum Hipp. Cap. 15. §. 41. vide etiam quæ habeant de hac materia *Henricus à Mœnichen* in Obs. anat. Job. à Meekren in Obs. Chirurg. Ronhusius Hist. Chirurgic. lib. 2. Solingen in Operationibus manualibus Clariss. Ruyschius in centuria Obser. Anatomico-Chirurgicarum Obs. xxii. p. m. 27. aliique passim. Ast profundius si penetret coalitio, & in Callum solidius corpus abierit, difficilius, & quandoque plane non succedit cura, quale exemplum *Felix Platerus* lib. I. Obs. recenset. Manum ergo hic de tabula; pertinet enim tunc operatio talis chirurgica ad illam classem, quæ cum exitio frequenti adornatur, prout loquitur *Taliacotius* lib. I. de curtorum Chirurgia cap. 20.

§. XLVIII. Quæ à pudendorum inflammatione ac tumore, est angustia, illi medentur fœtus & Epithemata, ex solventibus & adstringentibus usitatis, cum vino vel aq. spir. facta, utpote à quibus stagnans massa sanguinea resolvitur non solum, sed rursus ad canales naturales, quoque propellitur. Quod si autem ex arctitudine horum locorum naturali, proveniat impedimentum, illud cum nixu continuato, in Deum sperans ægra, facile vincet, dilatatis nempe successive & extensis illis partibus.

§. XLIX. Uti vero majus periculum imminet puerperæ, ita apparatus major requiritur, quando propter nimiam indurationem & cohesionem ossium pubis ac Coccygis, nascitur periculum. Frequenter enim aliquot septimanarum spatium ante partum, regio ista tota, cum oleis, ac unguentis emollientibus, v. g. oleo cheiri, chamomillino, lil. albor. &c. debet inungi. Mul-

tæ nationes, gravidas tales, balneis aquæ dulcis, instante partu immittunt, ut membra prius mollescant, & relaxata, facilius diducantur. Verum cum ob insignem ventris molem, cupas ingredi commode nequeant omnes, illis fomentationes, cum Decocto Althææ, meliloti sem. scen. græc. ex *Sylvii Prax. lib. III. cap. 7.* Observatione, aut ut humiliori sedili locatis, sacculus herbis emollientibus aut feminibus, floribus & foenis &c. infarctus, & per ferventem aquam tractus, subjiciatur bis in die, subsequente semper partium illarum inunctione, suaderi potest. His quoque olei olivarum quantitas (quod oleum Borellus adeo proficuum observavit) ut frequenter ultimis gestationis diebus porrigatur, autor fuerim.

§. L. Conveniet quoque, hoc ipsum olivarum oleum, quando à necum collectione, & ariditate, imminet *δυσβουηα*, egregiè namque humectat, ac lubricam reddit viam, antehac siccissimam. Sumant aliæ caricas pingues, passulas minores, &c. utunturque ferculo, ex spinachia ac prunis, à quibus semper alvus lubrica tenetur. Huc pertinet etiam sequens experimentum, quod ex quodam Manuscripto Medico practico antiquo, excerpere mihi licuit, ad partum facilem reddendum. Sic vero ipsum verbotenus, sonat: *Mulier seu puella de virginata, volens sine dolore & clamore parere, ne quis resciscat facile, sic procedat necesse est. Cum jam agitur quintus mensis à conceptione, seligat sibi uvas passas pingues & mundas ab omni sorde & pulvere (non tamen eas lavare debet) quarum singulo die, mane à somno expergiscens, M. j. teneat in ore, quamdiu potest, non dentibus masticans, sed mucilaginem illam, & dulcedinem illarum, quæ liquefcit in ore, exsugens, donec nihil mucilaginis, in passulis insit amplius, deinde expuat reliquias. Hactenus Man: S. Adjiciuntur his verbis probationis loco, experimenta aliquot felicissimi eventus, ita ut parentibus inadvertentibus, ut ut in eodem cubiculo dormirent, filios pepererint meretrices. Nihilominus, vix alium ab ipso puto sperandum effectum, nisi in hoc nostro casu, ubi etiam sola clysmata, brevi ante partum abhibita, aut loco ipforum, suppositoria, admodum proficua observabuntur.*

§. LI. Ubi hæmorrhoidibus tumentibus obstitus est sphincteris ani limbus, hincque impedimentum dependeat, discutientia & mitigantia

tigantia uti rad. scropholar. herb. boni henrici, fol. momord. flor. verbasco. sambuc., papaver. sem. & fol. Hyosciam., solani officinar. &c. item saturnina, camphora aliaque inservient. Laudat etiam *Wedelius Misc. Acad. Nat. curios. Decad. 1. An. 11. Obs. 195.* Fabariæ radicem appensam, & caryophyllum minimum Bachini, quorum effectum comprobabit experientia.

§. LII. Denique quando aquarum, vias istas verendas lubricantium defectus, vel intempestiva profusio, remoram injiciat transeunti fœtui, inunctiones vaginæ uterinæ, cum oleo calido amygdal. d. lil. alb. aut malvæ Decoct. substituantur, ita, quod natura denegabat his partibus, ars eleganter supplebit.

§. LIII. Sic omnibus ac singulis recensitis causis, prudens prospiciet Medicus. Sed quod Gibbositatem, Phthisin, pleuritidem, Hydropem, obesitatem enormem, abscessus, scyrrhos partium Genitalium, calculumque insignem Vesicæ attinet, omisi ipsorum curationem consultò, cum firmiter mihi persuasum habeam, omnem Medicorum opem, prorsus esse inanem, nisi natura, contra omnium spem, insolitè agat. Fato ergo, seu rectius loquendo, Deo committantur miseræ istæ, qui prellis succurrere, afflictisque suggerere opem, quam homines, nesciunt, novit. Nam,

Non est in Medico, semper relevetur ut ager,

Interdum docta, plus valet arte malum.

COROLLARIA QUÆDAM.

- I. In Gravidis venam secare, interdum convenit.
- II. Ossa pubis in partu difficili debescunt.
- III. Virgo concipere potest, illasa membrana hymene.
- IV. Vomitoria & stimulantia ad depositionem alvum, pregnantibus propinare, licet.
- V. Illud, nunquam non quod mulieres in coitu excernunt, non est verum semen.

F I N I S.

Δόξα Θεῷ τῷ πάντων ἑταίρῳ.

Nobilissimo Pariter ac Eruditissimo

DOMINO

JOHANNI HENRICO
SCLAFFIO,

MEDICINAE DOCTORANDO.

S. P. D.

JOHANNES ANDREAS
CRAMER, Med. Doct.

Ongratulantem posces sub abitu
tuum ex Batavis Athenis laurea cin-
gendus, Amice cordate? Pudore
suffundes. Id quippe amicitiae jura,
vel TE invito exigunt. Cui verò
congratuler, TIBINE an mihi? du-
bius hæreo. TIBI quidem de ho-
nore, quem abunde promereris.
Mihi de felicitate, quæ jam circumfluit tot Votorum
pro salute TUA damnatum. Ast ad quid Curæ istæ?
Utrumque gaudium hocce tangit, sed in uno tamen,
dum dudum fueris alter ego. *Ὀὐκ ἔστι μὴ αὐτῶν, δὴ οὐ
μαστὶν ἐνοικῶ ἐστὶ*, vel ipso Diogene teste Laertio. Nec
vero & hic gaudii terminus, lætas quoque Lucinæ sub-
ditæ manus & corda offerunt TIBI, Tutelari suo.
Quo grandius enim officium, eo major obligatio. At
vero hic pro uno, duos obligas matrem & foetum,
quid hinc si non duplex votum in hac lætitia rerum.
Mirari quapropter desine, si Patria non abjectos Gal-
los, sed rutilantes corvos oblatura sit Æsculapio suo,
memet ipse verò hac sistam Epigraphe:

D

Mi-

Miram epistrophe!
Nil ficti, amplius per SOMNUM,
SOMNO naturæ penetralia ἀποδεικνύσ Monstrante.

I M O

quod majus
SOMNO jam ipso vigilante
Vigilantibus obrepat SOMNUS.

Non Coma hic Vigil
Famofum Medicinæ portentum

I D E N I M

Actionibus his, quas SOMNUS exerit, haud quadrat.

S E D

Vigilem ac felicem virium Tutorem

Oculo miramur curiofo

Pertundâ anxias urgente matres

Frustratis exitu foetibus.

SOMNUM volo

Q U I

Uti quietem alias, jam vividum plane motum

Non suadet, sed imperat

Utroque modo

Fatigatas demulcet mentes.

Non ergo est

Ut dubites,

Herculis Cothurnis ingressurem fore

MEDICINAM,

SOMNO ipso,

Errorum aliàs, heic veri fecundo Patre

Eruditis & miseris ut Vacare queat

Dies noctesque vigiles agente.

Dabam à Museo Budissæ
die 24. Martii Styl.-Nov.
A. Sal. 1692.

NOBILISSIMO
D. JOH. HENR.
SCHLAFFIO,

Summos in MEDICINA honores, ritè capeffenti

S. P. D.

JOHANNES ANDREAS
MUNNICH, Philos. Doct.

Ria præprimis sunt, Amicorum Optime, quibus Medicus, prout ejusmodi est, cunctorum animos sibi conciliare potest, adeo, ut nullius fere existimatione, admiratione, benevolentia destituatur; doctrinæ scilicet elegantia, judici *anxia*, rerum denique variarum experientia. Quemadmodum enim, mea quidem sententia, elegantium Medicorum nomina non merentur illi, qui scientia Medicâ fat leviter tincti, ad praxin statim properant, absque judicio ac delectu, quodlibet, cuilibet, quolibet in casu, applicantes; ita vix laude digni videntur alii, qui solis præceptis, vanisque disputatiunculis, suavibus illis somniis, posthabito usu, semper inhærent. Ast Tu, Amice, longe supra horum sortem positus, alia eaque celebriore appares facie. Quippe si ullus unquam, ab eruditionis Medicæ nitore, judicii acrimonia, multiplicique rerum naturalium peritia, commendandus venit, Tu certe non postremo ponendus es loco; Ac profecto, fat amplius laudum tuarum, hac in parte pateret
cam-

campus, nisi, amicitiae potius, debitum persolvendi,
quam laudes tuas decantandi gratia, haec scripsissem.
Sed quid? me commendatore plane non indiges,
qui ipsemet TE, supra vulgum Medicinae Culto-
rum, & scripto doctissime elaborato, & curis, in ho-
minibus nostrae gentis, feliciter absolutis, posuisti.
Hinc mirandum non est, quod Nobilissimus Medico-
rum Ordo, Doctoris honores TIBI conferre cupiat,
cum dignum TE illo iudicet quisque, qui TE novit.
Cape modo hocce virtutis tuae praemium ac documen-
tum, quod augurium est ampliorum, pro meritis,
honorum, quibus ornaberis in posterum. Habet exin-
de, de quo sibi gratuletur patria florentissima, habet
familia nobilissima, habet amicorum chorus, habet
quisque morbo correptus; illa quidem, de cive virtu-
te insigni, ista, de filio fama clara, hic, de membro
eredito, ultimus demum, de Medico prudentia cele-
bri. Imo, non sibi solum, sed & TIBI omnes memo-
rati gratulabuntur de honoribus adeptis; Quibus & ego
me jungo, animitusque precor, ut honores collati, ce-
dant in divini nominis gloriam, patriae splendorem,
familiae decus ac solatium, tuumque proprium emolu-
mentum. Tandem quoque TE, exteris regiones brevi
visitaturum, comitetur Deus suo praesidio, salvumque
ac sospitem ad Patrios tandem Lares reducat, quo spei
dudum de TE conceptae, omnes jam dicti, pro vo-
to reddantur participes. Vale Dabam Trajecti ad
Rhenum A. O. R. MDCXCII. Die 28. April.